

Solicitarea pe cale separata a cheltuielilor de judecata. Plata cheltuielilor de judecata efectuata de un terț și nu de persoana care a caștigat procesul

Din rațiuni fiscale sau comerciale, se întâmplă uneori ca și cheltuielile de judecata sa nu fie achitate direct de catre persoana care este parte litiganta, ci de catre un terț. Acest terț poate fi acționarul/asociatul majoritar sau o alta persoana juridica membra în același grup de societăți sau chiar o terța persoana fara legatura corporativa cu partea din proces, dar care pentru orice rațiuni și sub orice titlu juridic, achita cheltuielile de judecata urmare a unei operațiuni de dare în plata. Ipoteza este pe deplin aplicabila și persoanelor fizice atunci când plata onorariului avocatului este efectuata de un membru al familiei, de o ruda, prieten sau cunoștința a părții.

În primul rând, este de menționat ca o asemenea operațiune este legitima și legala fiind prevazuta expres de Statutul profesiei de avocat, respectiv art. 121 alin. 6 din acest act normativ.¹

Pentru obligarea părții care a pierdut procesul la plata cheltuielilor de judecata temeiul de drept este reprezentat de art. 453² Cod procedura civila coroborat cu art. 1357 și urmatoarele din Codul civil, acordarea cheltuielilor de judecata nefiind altceva decât o aplicație în materie procesuala a raspunderii civile delictuale³.

Problema care se contureaza într-o astfel de situație prezinta o dubla valența referitor la persoana întreptașita sa solicite „obligarea părții care a cazut în pretenții” la plata cheltuielilor de judecata, respectiv daca acțiunea ar trebui formulata de terțul care a achitat cheltuielile de judecata desi nu a fost parte în proces sau de catre partea care a câștigat procesul, desi nu aceasta a platit cheltuielile de judecata și deci nu aceasta și-a vazut patrimoniul diminuat cu contravaloarea acestor cheltuieli.

În primul caz, cererea de chemare în judecata grefata pe raspunderea civila delictuala introdusa de terțul care a platit cheltuielile de judecata nu ar prezenta niciun impediment (desigur sub rezerva administrării unui probatoriu complet) pentru a fi admisa.

Astfel, terțul care a platit cheltuielile de judecata poate dovedi, fara mari elemente de complexitate, savârșirea faptei ilicite de catre partea care a cazut în pretenții (cu hotarârea judecatoreasca), prejudiciul produs (prin faptul ca a platit cheltuielile de judecata), legatura de cauzalitate și vinașia, adica aparent toate elementele necesare

pentru a putea atrage raspunderea civila delictuala a parții care a cazut în pretenții.

Cu toate acestea, fiindca recuperarea cheltuielilor de judecata este o variație a raspunderii delictuale, cererea de chemare în judecata trebuie sa respecte și norma speciala, respectiv art. 453 Cod procedura civila.

Întorcându-ne deci la norma speciala, observam ca terțul platitor al cheltuielilor de judecata nu deține calitatea de „*parte care a câștigat procesul*” întrucât acesta doar a platit cheltuieli de judecata (onorariul avocatului, taxa de timbru, onorariul expertului) fara sa participe efectiv la soluționarea cauzei anterioare care a generat cheltuielile de judecata.

Deci, indiferent de faptul ca terțul ar putea proba îndeplinirea tuturor condițiilor de atragere a raspunderii delictuale, în lipsa îndeplinirii și condiției suplimentare instituite de norma speciala, cererea de chemare în judecata ridica probleme atât din perspectiva calității procesuale active cât și din perspectiva fondului acesteia.

În sprijinul unei astfel de soluții, respectiv de respingere a unei cereri de chemare în judecata formulata de terțul platitor al cheltuielilor de judecata dar care nu a fost parte în proces s-a pronunțat și practica judiciara⁴

Cel de-al doilea caz se refera la cererea de chemare în judecata pentru recuperarea cheltuielilor de judecata formulata de catre partea care a câștigat procesul, dar care nu a platit cheltuielile de judecata.

În aceasta situație nu se mai ridica problema calității procesuale active raportat la art. 453 Cod procedura civila, problematica analizei fiind determinata de dovedirea îndeplinirii celorlalte 4 condiții pentru raspunderea civila delictuala, în special a prejudiciului suferit.

În aceasta situație partea care a câștigat procesul, aparent nu ar putea dovedi ca a suferit prejudiciul solicitat a fi acoperit câtă vreme, conform ipotezei, costurile nu au fost suportate de partea litiganta din patrimoniul sau, ci de terțul menționat mai sus.

Ar putea deci exista un blocaj fiindca aparent terțul care a platit cheltuielile nu poate formula cererea de chemare în judecata (pentru ca nu a fost parte în proces) și nici partea care a câștigat procesul nu poate formula o astfel de cerere (fiindca nu ea a platit cheltuielile), iar consecința acestui blocaj va fi aceea ca autorul faptei ilicite nu va putea fi tras la raspundere civila și practic prejudiciul pe care l-a produs va ramâne nereparat.

Remediul juridic în aceasta situație trebuie cautat în instituția stipulației pentru altul, reglementata de Codul civil⁵ și aplicabil în Statutul profesiei de avocat la art. 121 alin. 6⁶.

Având în vedere ca terțul care platește cheltuielile de judecata se obliga catre forma de exercitare a profesiei de avocat sa plateasca onorariul aferent reprezentarii în instanța a unei alte entități, prin încheierea unui astfel de contract de asistența juridica se încheie în realitate o stipulație pentru altul sub urmatoarea forma: (i) terțul care se

obliga sa achite cheltuielile de judecata are calitatea de stipulant (ii) societatea de avocatura are calitatea de promitent, iar (iii) partea litiganta beneficiara a serviciilor de reprezentare juridica are calitatea de terț beneficiar.

Drept urmare, în temeiul contractului de asistență juridică, în patrimoniul terțului beneficiar se naște atât dreptul de beneficia de reprezentare juridică, cât și dreptul acestuia de a solicita rambursarea cheltuielilor de judecata de la partea care a cazut în pretenții, chiar dacă onorariul avocațial (prejudiciul) nu a fost platit de aceasta persoana.

Ține strict de raportul dintre stipulant și terțul beneficiar cum are loc desocotirea între aceștia urmare a admiterii cererii terțului beneficiar (parte în proces) împotriva părții care a pierdut procesul. Aceasta din urma nu se poate opune, respectiv nu se poate apăra fața de pretențiile privind cheltuielile de judecata pe motivul ca cel care le solicita nu face dovada plății acestora din patrimoniul sau.

Aceasta soluție a fost confirmată și de Înalta Curte de Casație și Justiție care prin Decizia nr. 1131/2022 din data de 24.05.2022 a validat acest raționament și a confirmat nu doar ca o astfel de construcție juridică reprezintă o stipulație pentru altul, ci și faptul ca *terțul beneficiar poate solicita obligarea părții care a cazut în pretenții la plata cheltuielilor de judecata, chiar dacă nu acesta a avansat cheltuielile de judecata.*

În concluzie, în situația în care cheltuielile de judecata sunt achitate de o alta persoana decât partea din proces, o acțiune având ca obiect recuperarea cheltuielilor de judecata pe cale separata poate fi introdusa de partea care a câștigat procesul, chiar dacă o alta persoana a platit cheltuielile de judecata, sub rezerva desigur a dovedirii îndeplinirii celorlalte condiții prevazute de lege pentru o astfel de pretenție.

1. Art. 121 alin. (6) În cazul în care avocatul și clientul convin, o terta persoana poate fi beneficiarul serviciilor avocatale stabilite prin contract, dacă tertul accepta, chiar și tacit, încheierea contractului în astfel de conditii.

2. Art. 453. (1) Partea care pierde procesul va fi obligata, la cererea partii care a câștigat, să îi plateasca acesteia cheltuieli de judecata.

3. Art. 1.357. (1) Cel care cauzeaza altuia un prejudiciu printr-o fapta ilicita, savârsita cu vinovatie, este obligat sa îl repare.

4. Decizia civila nr. 487A/19.02.2019 pronunțata de Tribunalul București ramasa definitiva prin respingerea ca nefondat a recursului de Curtea de Apel București.

5. Art. 1.284. - (1) Oricine poate stipula în numele sau, însa în beneficiul unui tert.

(2) Prin efectul stipulației, beneficiarul dobândește dreptul de a cere direct promitentului executarea prestației.

6. Art. 121 alin. 6 *În cazul în care avocatul și clientul convin, o terță persoană poate fi beneficiarul serviciilor avocațiale stabilite prin contract, dacă terțul accepta, chiar și tacit, încheierea contractului în astfel de condiții*